
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Δραματική Τέχνη και Παραστατικές Τέχνες στην Εκπαίδευση και Δια Βίου
Μάθηση – MA in Drama and Performing Arts in Education and Lifelong
Learning» (ΠΜΣ – ΔΡΑ.ΤΕ.Π.Τ.Ε.)

Οδηγός Εκπόνησης Μεταπτυχιακής Διατριβής

ΝΑΥΠΛΙΟ 2015

Σύμφωνα με τον «Εσωτερικό Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου οι μεταπτυχιακοί φοιτητές προκειμένου να ολοκληρώσουν επιτυχώς τον κύκλο των σπουδών τους οφείλουν να εκπονήσουν Μεταπτυχιακή Διατριβή (ΜΔ), η φύση της οποίας θα πρέπει να αντανακλά τη θεωρητική και εμπειρική ερευνητική γνώση στην γνωστική περιοχή του Π.Μ.Σ.

Στη συνέχεια παρατίθενται οδηγίες και διευκρινίσεις για το στόχο της μεταπτυχιακής διατριβής, τη σύνταξη της πρότασης εκπόνησής της, τις βασικές προδιαγραφές, τους όρους και τη διαδικασία εκπόνησης καθώς επίσης και την τελική συγγραφή και μορφοποίηση της διπλωματικής διατριβής.

1. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

1.1 Σκοπός και Σημασία της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Η μεταπτυχιακή διατριβή είναι επιστημονική εργασία και αποτελεί ένα πλαίσιο στο οποίο επιδιώκεται να κατακτήσουν οι φοιτητές/τριες τον επαρκή έλεγχο σ' ένα πεδίο εξειδίκευσης, με την προϋπόθεση να εμπεριέχει στοιχεία πρωτοτυπίας στα γνωστικά πεδία τα σχετικά με το Π.Μ.Σ. είτε μέσω της δημιουργίας νέας γνώσης, είτε μέσω της άσκησης αυτόνομης κριτικής σκέψης, είτε, τέλος, μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Η μεταπτυχιακή διατριβή αποτελεί μία σχετικά αυτόνομη εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία αποβλέπει στη σύνθεση και αξιοποίηση των αποκτηθεισών ειδικών γνώσεων στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. και προσφέρει τη δυνατότητα να κριθεί αλλά και να κατευθυνθεί η ερευνητική ικανότητα του μεταπτυχιακού φοιτητή. Άρα, ο βασικός στόχος της εκπόνησής της είναι να αποδείξει τις ικανότητες του μεταπτυχιακού φοιτητή και από τις δύο αυτές απόψεις.

1.2 Επιμέρους Στόχοι της Μεταπτυχιακής Διατριβής

Η μεταπτυχιακή διατριβή στοχεύει γενικά στο να αναπτυχθούν από τον μεταπτυχιακό φοιτητή δόκιμες επιστημονικές πρωτοβουλίες σε ένα συγκεκριμένο πεδίο γνώσης απ' αυτά που προσφέρονται στο Π.Μ.Σ. Αποτρέπεται η μηχανιστική εφαρμογή γνώσεων και ενθαρρύνεται η κριτική θεώρηση και η ανάλογη προσαρμογή τους από πλευράς μεταπτυχιακού φοιτητή.

Οι επιμέρους στόχοι στους οποίους είναι δυνατόν να αποβλέπει μια τέτοια ερευνητική εργασία συμπεριλαμβάνουν:

- την επιλογή και τον προσδιορισμό ενός θέματος μέσα από την εστίαση σ' ένα συγκεκριμένο πρόβλημα ή ερώτημα. Το θέμα της μεταπτυχιακής διατριβής θα πρέπει να ορίζεται με κριτήρια: τη συνάφεια με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ, τη συμβολή στην ανάπτυξη μιας ερευνητικής περιοχής και την πρωτοτυπία στη μεθοδολογική προσέγγιση ή τον εμπλουτισμό του γνωστικού αντικειμένου.
- τη διατύπωση στόχων, υποθέσεων εργασίας και επιδιώξεων οι οποίοι σχετίζονται μεταξύ τους.
- το σχεδιασμό ενός λογικού και εφικτού ερευνητικού σχεδίου.
- τη μελέτη και επισκόπηση της ήδη υπάρχουσας επιστημονικής βιβλιογραφίας σε σχέση με το υπό ανάλυση αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένης και της κριτικής θεώρησης ήδη δημοσιευμένων εργασιών.
- τη διαμόρφωση ειδικότερων ερευνητικών ερωτήσεων σε εστιασμένες ερευνητικές περιοχές.
- την επιλογή, το σχεδιασμό της καταλληλότερης μεθόδου έρευνας και των κατάλληλων εργαλείων για τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων, την υλοποίηση της έρευνας, δηλαδή την εφαρμογή αυτών των εργαλείων, τη διαχείριση των δεδομένων και την αξιοποίησή τους κατά τρόπο που να είναι κατανοητός.
- την κριτική παρουσίαση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων.
- τη συγγραφή των παραπάνω, τη συζήτηση των αποτελεσμάτων και τη διαμόρφωση υποδείξεων για περαιτέρω έρευνα.

1.3 Κύρια Τμήματα της Μεταπτυχιακής διατριβής

Η μεταπτυχιακή διατριβή οφείλει σε γενικές γραμμές να ακολουθεί ορισμένες συμβάσεις και τυπικά γνωρίσματα και να έχει την εξής διάρθρωση:

α) Εισαγωγή - Οριοθέτηση του προβλήματος. Εδώ προσδιορίζεται το αντικείμενο, οι υποθέσεις εργασίας, οι θεωρητικές και οι μεθοδολογικές επιλογές. Επίσης προσδιορίζεται το βασικό ερευνητικό ερώτημα, η τοποθέτηση του θέματος στον ευρύτερο επιστημονικό κλάδο, η πρωτοτυπία και η χρησιμότητα της έρευνας. Στην εισαγωγή αναφέρεται η περιγραφή του ερευνητικού προβλήματος, ο σκοπός εκπόνησης της εργασίας, το ενδιαφέρον του θέματος και ο τρόπος με τον οποίο είναι δομημένη αυτή η εργασία.

β) Κυρίως σώμα της διατριβής. Αυτό μπορεί να έχει ιδιαίτερη εισαγωγή, να διακρίνεται σε δύο ή και περισσότερα μέρη, να χωρίζεται σε κεφάλαια και υποκεφάλαια, κλπ. Στο κυρίως κείμενο γίνεται επισκόπηση και διερεύνηση του θεωρητικού και μεθοδολογικού πεδίου (συμπεριλαμβανομένων και εφαρμογών), στο οποίο εντάσσεται η μεταπτυχιακή εργασία. Ειδικότερα γίνεται συγκροτημένη επισκόπηση της υφιστάμενης ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας, παρουσίαση των σατανικότερων σχετικών με την εργασία δημοσιεύσεων, οι οποίες αποτέλεσαν και την υποδομή της εργασίας. Επίσης «ξεδιπλώνεται» η κυρίως έρευνα, αναπτύσσεται η βασική επιχειρηματολογία και «ελέγχονται» οι αρχικές υποθέσεις εργασίας. Είναι αυτονόητο ότι τόσο η εισαγωγή όσο και το κυρίως κείμενο πρέπει να περιέχουν τις αναγκαίες βιβλιογραφικές παραπομπές και διευκρινίσεις, ακολουθώντας πάντα ένα από τα καθιερωμένα πρότυπα. Ειδικά για τις εμπειρικές εργασίες θα πρέπει να περιλαμβάνεται χωριστό κεφάλαιο με τίτλο «μεθοδολογία, έρευνα και δεδομένα». Η μεθοδολογία αφορά στην οργάνωση έρευνας, στην περιγραφή της μεθοδολογικής προσέγγισης, στην περιγραφή συλλογής και τεχνικών επεξεργασίας δευτερογενών και πρωτογενών στοιχείων. Επίσης, γίνεται ανάλυση του ερευνητικού θέματος, με την παρουσίαση και οργάνωση των ευρημάτων της μεταπτυχιακής εργασίας.

γ) Τελικά συμπεράσματα. Παράθεση τελικών συμπερασμάτων, ένταξή τους στο ευρύτερο θεωρητικό και εμπειρικό πλαίσιο όπως ορίστηκε στην αρχή της μεταπτυχιακής εργασίας, και ζητήματα που προκύπτουν για μελλοντική έρευνα. Επίσης γίνεται συζήτηση των αποτελεσμάτων σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, τις αντικειμενικές δυνατότητες και τους περιορισμούς των γνωστών υφιστάμενων ερευνητικών μεθόδων, καθώς και τα πεδία και τις προοπτικές της αναγκαίας περαιτέρω σχετικής έρευνας.

δ. Βιβλιογραφία. Εκεί καταγράφονται όλα τα βιβλία ή άρθρα, που χρησιμοποιήθηκαν στο κείμενο ή στις υποσημειώσεις ή και άλλη συμπληρωματική βιβλιογραφία, πηγές κλπ.

ε. Παράρτημα. Περιλαμβάνει ερωτηματολόγια, κείμενα συνεντεύξεων ή άλλες πηγές κλπ., ιδιαίτερα στην περίπτωση που η εργασία βασίζεται και σε εμπειρική έρευνα (και όχι μόνο σε δευτερογενή βιβλιογραφία).

2. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

1.2 Μέγεθος Μεταπτυχιακής Διατριβής

Το μέγεθος της μεταπτυχιακής διατριβής εναπόκειται στην κρίση του μεταπτυχιακού φοιτητή και σχετίζεται με τις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες του θέματος. Σε κάθε περίπτωση, η ποιότητα της μεταπτυχιακής διατριβής δεν καθορίζεται από τον όγκο της και πρέπει να εξασφαλίζεται η «οικονομία» που διέπει τη σύνταξη μιας επιστημονικής εργασίας, έχοντας ενδεικτική έκταση 13.000-15.000 λέξεις κειμένου, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται σ' αυτές η βιβλιογραφία, οι πίνακες και τα Παραρτήματα. Κάθε σελίδα του κειμένου πρέπει να αριθμείται με συνεχή αρίθμηση. Η αρίθμηση αρχίζει από την πρώτη σελίδα του κειμένου και τελειώνει στο τέλος της όλης μεταπτυχιακής εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των παραρτημάτων και της βιβλιογραφίας. Υλικό που εμφανίζεται πριν από τα κεφάλαια του κυρίως κειμένου, όπως πρόλογος / ευχαριστίες, αφιέρωση (εάν υπάρχει), πίνακας περιεχομένων, κατάλογοι πινάκων / εικόνων / χαρτών και περίληψη (στα Ελληνικά και στα Αγγλικά), αριθμείται με μικρούς Λατινικούς αριθμούς και εμφανίζεται με αυτήν ακριβώς τη σειρά μετά τη σελίδα του τίτλου. Η σελίδα, πάντως, του τίτλου δεν αριθμείται ούτε προσμετράται στο συνολικό αριθμό σελίδων της μεταπτυχιακής διατριβής.

2.2 Πλήρης διάρθρωση έντυπης διατριβής

1. Εξώφυλλο και σελίδα τίτλου

Στο εξώφυλλο και στη σελίδα τίτλου πρέπει να περιέχονται κατά σειρά από πάνω προς τα κάτω:

- Ο λογότυπος του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
  - Ο τίτλος του Π.Μ.Σ.
  - Ο τίτλος της μεταπτυχιακής εργασίας ολογράφως
  - Το ονοματεπώνυμο του μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας
  - Το όνομα του/της επιβλέποντα/σας, καθώς και τα ονόματα των μελών της συμβουλευτικής επιτροπής
  - Ο τόπος και χρόνος κατάθεσής της
2. **Πρόλογος – ευχαριστίες** (προαιρετικός: μια ευχαριστήρια αναφορά σε όλους όσους συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στη συγγραφή της διπλωματικής διατριβής).
3. **Αφιέρωση** (εάν υπάρχει)
4. **Πίνακας περιεχομένων**
5. **Κατάλογος πινάκων, διαγραμμάτων, χαρτών και/ή άλλων εποπτικών μέσων**
6. **Περίληψη στα Ελληνικά** (Η περίληψη αποτελεί μια σαφή και σύντομη περιγραφή του περιεχομένου, της μεθόδου και των συμπερασμάτων της μεταπτυχιακής εργασίας στην ελληνική γλώσσα έκτασης 300-400 λέξεων)
7. **Περίληψη στα Αγγλικά** (300-400 λέξεων μεταφρασμένη σε μια ξένη γλώσσα κατά προτίμηση στην αγγλική)
8. **Κυρίως σώμα μεταπτυχιακής διατριβής διαρθρωμένο σε κεφάλαια.** Το κυρίως κείμενο χωρίζεται σε αριθμημένα κεφάλαια, κάθε ένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μια συγκεκριμένη αυτοτελή ενότητα και τα οποία ακολουθούν μεταξύ τους μια λογική αλληλουχία στην ροή της εργασίας. Τα κεφάλαια είναι σκόπιμο να χωρίζονται σε υποκεφάλαια και εδάφια αριθμημένα κατά το δεκαδικό σύστημα (π.χ. 3, 3.1, 3.1.1). Στα κεφάλαια περιλαμβάνεται το κυρίως αναλυτικό τμήμα της εργασίας. Οι αναφορές στη βιβλιογραφία πρέπει να γίνονται απευθείας μέσα στο κείμενο με το «σύστημα Harvard» π.χ. (Massey, 1984: 145-147), ενώ η πλήρης αναφορά στην κάθε πηγή γίνεται στο τέλος της εργασίας, στη βιβλιογραφία.

Δευτερεύοντα ή συμπληρωματικά στοιχεία, σχόλια, διευκρινήσεις κλπ., παρατίθενται σε αριθμημένες υποσημειώσεις στο κάτω μέρος της ίδιας σελίδας (footnotes). Ειδικότερα ένα ενδεικτικό διάγραμμα διάρθρωσης του σώματος της μεταπτυχιακής διατριβής είναι:

- **Εισαγωγή:** Στην εισαγωγή παρουσιάζονται αναλυτικά: (α) Το αντικείμενο, οι στόχοι και η σκοπιμότητα της συγκεκριμένης μεταπτυχιακής εργασίας. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στον προβληματισμό που οδήγησε στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, στους επιμέρους στόχους και τα ερευνητικά ερωτήματα, ή υποθέσεις, προς έλεγχο και διερεύνηση, καθώς και στην αιτιολόγηση της επιστημονικής (θεωρητικής ή/και εφαρμοσμένης) σκοπιμότητας της εργασίας. (β) Η μεθοδολογία προσέγγισης του αντικειμένου της διατριβής καθώς και οι τεχνικές συλλογής, επεξεργασίας και ανάλυσης των στοιχείων. (γ) Η διάρθρωση της εργασίας με σύντομη περιγραφή του περιεχομένου κάθε κεφαλαίου.
  - **Κεφάλαιο 1: Βιβλιογραφική Ανασκόπηση.** Περιλαμβάνει ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας και υποδεικνύονται τα τυχόν υπάρχοντα κενά, τα οποία δικαιολογούν την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας.
  - **Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία.** Αναφέρεται λεπτομερώς ο τρόπος με τον οποίο έγινε η επιλογή και το είδος της έρευνας (ποσοτική/ποιοτική), ο τρόπος με τον οποίο διεξήχθη (π.χ. τρόπος συλλογής πρωτογενών/ δευτερογενών στοιχείων κλπ.).
  - **Κεφάλαιο 3: Ανάλυση των δεδομένων.** Περιγράφονται τα δεδομένα και γίνεται παρουσίαση των κυριότερων αποτελεσμάτων που προέκυψαν.
  - **Κεφάλαιο 4: Τελικά συμπεράσματα και συζήτηση.** Ειρηνεύονται τα αποτελέσματα, καταγράφονται τα κυριότερα συμπεράσματα, παρουσιάζονται οι περιορισμοί της εργασίας και παρατίθενται προτάσεις για μελλοντική έρευνα. Στα συμπεράσματα περιλαμβάνεται σύνθεση και συζήτηση των κυρίων ευρημάτων της εργασίας, τοποθετημένων στα γεωγραφικά συμφραζόμενα του θέματος καθώς και στο ευρύτερο επιστημονικό πεδίο στο οποίο αυτά εντάσσονται. Επίσης, επισημαίνονται αντικειμενικές δυσκολίες που τυχόν προέκυψαν κατά την εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας, προτείνονται κατευθύνσεις για μελλοντική έρευνα και παρατίθενται τελικές κριτικές απόψεις και συμπεράσματα του συγγραφέα.
9. **Βιβλιογραφία.** Στη βιβλιογραφία περιλαμβάνονται όλες οι πηγές (βιβλία, άρθρα, μελέτες, εισηγήσεις σε συνέδρια, στατιστικά δελτία, αναλύσεις στην ημερήσιο και περιοδικό τύπο, ντοκουμέντα οργανισμών, αρχαιακό υλικό, υλικό εκ του διαδικτύου κλπ.) που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας. Η παράθεση γίνεται κατά αλφαβητική σειρά του επωνύμου του συγγραφέα.
10. **Παραρτήματα.** Στα παραρτήματα γενικά εισάγονται διάφορα στοιχεία βοηθητικής ή συμπληρωματικής σημασίας σε σχέση με αυτή καθεαυτή τη μεταπτυχιακή διατριβή (π.χ. αντίγραφα ερωτηματολογίων, αναλυτικά δεδομένα συνεντεύξεων κ.ο.κ.). Η σύνταξη και παράθεσή τους γενικά ακολουθεί όλες τις παραπάνω προδιαγραφές που αφορούν στην σύνταξη του κειμένου της μεταπτυχιακής εργασίας, ως αναπόσπαστο τμήμα αυτής, συμπεριλαμβανόμενης και της αρίθμησης, η οποία συνεχίζεται στα παραρτήματα απευθείας από το κυρίως κείμενο της εργασίας.

2.3 Παρουσίαση Κειμένου Μεταπτυχιακής διατριβής

Η μεταπτυχιακή διατριβή πρέπει να παραδίδεται απαραίτητως γραμμένη σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, εκτυπωμένη στη μια πλευρά της σελίδας, σε καλής ποιότητας λευκό χαρτί μεγέθους A4 με περιθώρια της σελίδας πάνω και κάτω (2,5 εκ.) και δεξιά και αριστερά (3 εκ.). Για το κείμενο χρησιμοποιείται μαύρη γραμματοσειρά κατά προτίμηση Times New Roman ή Arial μεγέθους 12 στιγμών. Το διάστιχο του κυρίως κειμένου πρέπει να είναι 1,5 ενώ των υποσημειώσεων μονό. Για τις υποσημειώσεις συνιστάται η χρησιμοποίηση της ίδιας γραμματοσειράς αλλά μικρότερου μεγέθους χαρακτήρων από ότι στο κυρίως κείμενο, συνήθως 10 στιγμών. Γενικά, καλό είναι να αποφεύγεται η χρήση πολλών διαφορετικών γραμματοσειρών μέσα στο κείμενο καθώς και διακοσμητικών στοιχείων, πλαισίων, σκιάσεων,

κλπ., που αποσκοπούν στη δημιουργία αισθητικού αποτελέσματος, αλλά που παράλληλα αποσπούν την προσοχή από το περιεχόμενο της εργασίας που είναι σε τελική ανάλυση το ζητούμενο. Γενικά, η μορφή της εργασίας πρέπει να είναι λιτή. Στην τελική μορφή της, η διατριβή κατατίθεται βιβλιοδετημένη επιμελώς σε ενιαίο τόμο.

Ακολουθεί συνοπτικό σχεδιάγραμμα για τη σύνταξη του κειμένου της μεταπτυχιακής διατριβής:

- γραμματοσειρά: Times New Roman, Arial, 12 στιγμών
- διάστιχο 1,5
- πλήρης στοίχιση του κειμένου
- ικανά περιθώρια της σελίδας πάνω και κάτω (2,5 εκ.) και δεξιά και αριστερά (3 εκ.)
- αριθμοί σελίδας να εμφανίζονται είτε στο πάνω δεξιό είτε στο κάτω δεξιό μέρος της σελίδας [κεφαλίδα ή υποσέλιδο – δεξιά]
- οι βιβλιογραφικές παραπομπές θα πρέπει να ακολουθούν ένα από τα καθιερωμένα πρότυπα
- οι υποσημειώσεις να παρατίθενται στο τέλος κάθε σελίδας με συνεχή αρίθμηση
- Παράθεση της βιβλιογραφίας θα πρέπει να γίνεται αμέσως μετά το τέλος του κειμένου
- Οι πίνακες και τα γραφήματα, διαγράμματα, χάρτες, σκαριφήματα, φωτογραφίες και λοιπό εποπτικό υλικό (αν υπάρχουν) θα πρέπει να εμφανίζονται ενσωματωμένα στο κείμενο, (και όχι σε παράρτημα), σε θέση που θα έπεται της σχετικής αναφοράς τους στο κείμενο για πρώτη φορά, εφόσον αυτό απαιτείται για την καλύτερη κατανόηση και τεκμηρίωση του διερευνούμενου αντικειμένου. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να συνοδεύονται από αρίθμηση (ξεχωριστά για κάθε κατηγορία, π.χ. διαγράμματα, εικόνες κλπ.) και λεζάντα.

2.4 Ζητήματα Copyright

Το άτομο το οποίο εκπονεί τη μεταπτυχιακή εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού που χρησιμοποίησε, η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, εικόνες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου. Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας του Μ.Π.Σ. είναι δυνατή η διαγραφή φοιτητή/τριας από το Π.Μ.Σ. λόγω χρήσης ιδεών, μεθόδων και αποτελεσμάτων ή αντιγραφή μέρους εργασιών άλλων επιστημόνων χωρίς αναφορά σ' αυτούς στην εκπονούμενη μεταπτυχιακή εργασία.

3. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

3.1 Γενικά

Η χρήση σχετικής ή και ευρύτερης βιβλιογραφίας (ειδικότερα όσον αφορά το ερευνητικό μέρος της εργασίας) είναι απαραίτητη, και πρέπει να προκύπτει από σαφείς αναφορές στο κείμενο, καθώς και από την όλη προσέγγιση και τεκμηρίωση της μεταπτυχιακής διατριβής. Η σωστή παρουσίαση των πηγών έχει βαρύνουσα σημασία κατά τη συγγραφή της μεταπτυχιακής εργασίας. Οι συγγραφείς πρέπει να αναφέρονται στο τέλος με αλφαβητική σειρά, χωρίς να αριθμούνται. Στην περίπτωση που η βιβλιογραφία περιλαμβάνει και αναφορές σε ξένα συγγράμματα, είναι δυνατόν να χωριστεί σε ελληνική και ξενόγλωσση. Είναι προτιμότερο όμως να διατηρείται ενιαία βιβλιογραφία και να τηρείται η μεικτή αλφαβητική σειρά με βάση τον παρακάτω πίνακα:

Aa	Aa	Hη	--	Nv	Nn	Yυ	Uu
Bβ	Bb	--	Hh	Ξξ	--	--	Vv
Γγ	Cc	Θθ	--	Oo	Oo	--	Ww
Δδ	Dd	Iι	Ii	Ππ	Pp	Φφ	--
Eε	Ee	--	Jj	--	Qq	Xχ	Xx
--	Ff	Kκ	Kk	Ππ	Rr	Ψψ	--
Zζ	--	Λλ	Ll	Σσ	Ss	Ωω	--
--	Gg	Mμ	Mm	Tτ	Tt	--	Zz

3.2 Σύστημα παραπομπής-σημείωσης

Στο πρώτο σύστημα οι αναφορές θα πρέπει να γίνονται ως εξής:

- Εντός κειμένου: Οι παραπομπές αναφέρονται σε υποσέλιδες υποσημειώσεις και είναι πλήρεις.

Παράδειγμα:

Ο Chomsky² μολονότι αποδέχεται την αρχή της ερμηνευτικής σημασιολογίας των Katz και Fodor³, σύμφωνα με την οποία η σημασία μιας εκφώνησης είναι το άθροισμα των σημασιών των στοιχειωδών του συστατικών, δεν παραιτείται ωστόσο από το να διεκδικεί την προτεραιότητα της βαθιάς συντακτικής δομής ως καθοριστικής για τη σημασία⁴.

---

² Για την ικανοποιητική πανοραμική έκθεση αυτής της τάσης βλέπε Nicolas Ruwet, *Introduction à la grammaire générative*, Paris, Plon, 1967, σσ.23,34.

³ Jerrold J. Katz & Jerry A. Fodor, «The structure of a semantic theory», *Language*, 39(2), 1963, σσ. 170-210.

⁴ Noam Chomsky, *Aspects of a Theory of Syntax*, Cambridge, M.I.T., 1965, σ. 162.

- Στο βιβλιογραφικό κατάλογο:

Βιβλίο:

Επώνυμο συγγραφέα-έων ή επιμελητή/τών, αρχικά του μικρού ονόματος, τίτλος βιβλίου (με πλάγια στοιχεία) [τελεία], τόπος έκδοσης [άνω κάτω τελεία], εκδοτικός οίκος, έτος έκδοσης.

Anderson, M. *Masterclass in drama education: transforming teaching and learning*. New York, NY: Continuum International Pub. Group., 2012.

Κεφάλαιο ή άρθρο συλλογικού τόμου:

Επώνυμο συγγραφέα-έων ή επιμελητή/τών, αρχικά του μικρού ονόματος, τίτλος κεφαλαίου ή άρθρου, αρχικά του μικρού ονόματος και επώνυμο επιμελητή/τών, τίτλος βιβλίου (με πλάγια στοιχεία) [τελεία], τόπος έκδοσης [άνω κάτω τελεία], εκδοτικός οίκος, έτος έκδοσης, σελίδες άρθρου ή κεφαλαίου.

Wiggins, D. K. «The Play of Slave Children in the Plantation Communities of the Old South, 1820–60», in N. R. Hiner and J. M. Hawes (Eds), *Growing Up in America: Children in Historical Perspective*. Urbana: University of Illinois Press, 1985, σσ.173–92.

Άρθρο σε περιοδικά:

Επώνυμο συγγραφέα, αρχικό του μικρού ονόματος, τίτλος άρθρου μέσα σε εισαγωγικά, τίτλος περιοδικού, τόμος/τεύχος, έτος έκδοσης, σελίδες. Οι τίτλοι των περιοδικών εμφανίζονται με πλάγια στοιχεία.

Christie, J. F. and E. P. Johnsen «The Role of Play in Social-Intellectual Development», *Review of Educational Research*,. 53(10), 1983, σσ.93-115.

Άρθρο σε πρακτικά συνεδρίου:

Επώνυμο συγγραφέων, αρχικό του μικρού ονόματος, τίτλος άρθρου, συνέδριο (conference acronym), σελίδες, ημερομηνία διεξαγωγής συνεδρίου, τοποθεσία, χρονολογία δημοσίευσης πρακτικών.

Μακρή-Τσιλιπάκου, Μ. «Γλώσσα, Διαφορά και Κοινωνική Αξιολόγηση», Συμπόσιο' Γλώσσα και Κοινωνία', σελ. 13-28, 19/20 Μαΐου 1989, ΤΕΙ Πειραιά, 1990.

Ανακοίνωση σε συνέδριο:

Επώνυμο συγγραφέων, αρχικό του μικρού ονόματος, τίτλος άρθρου, συνέδριο (conference acronym), τοποθεσία, ημερομηνία διεξαγωγής συνεδρίου.

Dahlgren, P «Reception, rejection and interactivity: political navigation of the media deluge among young citizens», ARSRP Conference, Saint Quentin - University of Versailles, 2003.

3.3 Σύστημα συγγραφέα-χρονολογίας

Στο σύστημα αυτό, (όπως είναι π.χ. το σύστημα Harvard], οι αναφορές θα πρέπει να γίνονται ως εξής:

- Εντός κειμένου: Οι παραπομπές γίνονται μέσα στο κείμενο σε παρένθεση: όταν πρόκειται για ένα ή δύο συγγραφείς: επώνυμο συγγραφέα, χρονολογία και σελίδα, π.χ.: (Bolton, 1998: 15). Όταν πρόκειται για περισσότερους από τρεις συγγραφείς, όνομα πρώτου συγγραφέα, "κ.ά.", χρονολογία, π.χ.: (Driver, κ.ά., 1998).

- Στον βιβλιογραφικό κατάλογο:

Βιβλίο:

Επώνυμο συγγραφέα-έων ή επιμελητή/τών, αρχικά του μικρού ονόματος, έτος έκδοσης εντός παρένθεσης, [τελεία], τίτλος βιβλίου, [τελεία], τόπος έκδοσης, εκδοτικός οίκος. Οι τίτλοι των βιβλίων εμφανίζονται με πλάγια στοιχεία.

Bottomore T. B. (1973). *Κοινωνιολογία. Κεντρικά Προβλήματα και Βασική Βιβλιογραφία*. Αθήνα, Gutenberg.

Γκέφου-Μαδιανού, Δ., (επιμ.) (1998). *Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Κεφάλαιο ή άρθρο συλλογικού τόμου:

Επώνυμο συγγραφέα, αρχικό του μικρού ονόματος, έτος έκδοσης εντός παρένθεσης, [τελεία] τίτλος κεφαλαίου μέσα σε εισαγωγικά, στοιχεία βιβλίου, σελίδες κεφαλαίου. Οι τίτλοι των βιβλίων εμφανίζονται με πλάγια στοιχεία.

Appadurai, A., (1990). «Difference in the global cultural economy», in M. Featherstone (ed.), *Global Culture. Nationalism, Globalization and Modernity. A Theory, Culture and Society Special Issue*, London, Newbury Park, New Delhi, Sage, σσ. 295-309.

Άρθρο σε περιοδικά:

Επώνυμο συγγραφέα, αρχικό του μικρού ονόματος, έτος έκδοσης [τελεία], τίτλος άρθρου μέσα σε εισαγωγικά, τίτλος περιοδικού, τεύχος, σελίδες. Οι τίτλοι των περιοδικών εμφανίζονται με πλάγια στοιχεία.

Christie, J. F. and Johnsen E. P. (1983). «The Role of Play in Social-Intellectual Development», *Review of Educational Research*, 53(10), σσ.93-115.

Άρθρο σε πρακτικά συνεδρίου:

Επώνυμο συγγραφέων, αρχικό μικρού ονόματος, (ημερομηνία δημοσίευσης) [τελεία], τίτλος άρθρου, σελίδες, συνέδριο (conference acronym), τοποθεσία και ημερομηνία διεξαγωγής του συνεδρίου.

Κωνσταντινίδου, Χ. (2007). «Το κοινωνικό φύλο στο περιοδικό 'Έψιλον' της 'Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας'», σελ. 135-151, *Πρακτικά του Διεθνούς Διεπιστημονικού Συνεδρίου 'Το Φύλο στις Κοινωνικές Επιστήμες: Έμφυλοι Μετασχηματισμοί'*, Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήματα Κοινωνιολογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλοσοφίας και Κοινωνικών Επιστημών, 12-15 Μαΐου 2005.

Ανακοίνωση σε συνέδριο:

Επώνυμο συγγραφέων, χρονολογία διεξαγωγής συνεδρίου, [τελεία]. Τίτλος ανακοίνωσης, συνέδριο (conference acronym), τοποθεσία και ημερομηνία διεξαγωγής του συνεδρίου.

Πετρινώτη, Ξ. (1986). «Η απασχόληση των γυναικών στην Ελλάδα», *Ανακοίνωση στο συνέδριο Γυναίκα Απασχόληση και Νέες Τεχνολογίες*, Πάντειον ΑΣΠΕ, 16-17 Μαΐου.

3.4 Βιβλιογραφικές πηγές από το διαδίκτυο

Πέρα των κλασικών αναφορών, σήμερα, γίνονται πολύ συχνά παραπομπές κειμένων από το διαδίκτυο. Τα βασικά στοιχεία που πρέπει να αναφέρονται είναι τα εξής:

Επώνυμο του συγγραφέα, αρχικά του μικρού ονόματος, ημερομηνία συγγραφής της εργασίας, (εφόσον αναφέρεται). Τίτλος της εργασίας. [πρωτόκολλο και διεύθυνση] [διαδρομή] (ημερομηνία επίσκεψης-πρόσβασης στην συγκεκριμένη ιστοσελίδα ή δικτυακό τόπο).

Kellner, D. (2006) “Jean Baudrillard After Modernity: Provocations On A Provocateur and Challenger”, International Journal of Baudrillard Studies, τομ.3/1, http://www.ubishops.ca/baudrillardstudies/vol3_1/kellnerpf.htm, (τελευταία πρόσβαση 14/1/15).

Όταν γίνεται αναφορά σε κείμενο στο διαδίκτυο χωρίς ημερομηνία και χωρίς συγγραφέα η αναφορά γίνεται ως εξής:

Cyberspace: *Hypertext and Critical Theory*. (γγ) Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο, <http://www.cyberartsweb.org/cspace/cspace/cspaceov.html> (τελευταία πρόσβαση 14/1/15).